

NACIONALINIO VISUOMENĖS SVEIKATOS CENTRO

PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS
PANEVĖŽIO DEPARTAMENTAS

2024 METŲ UŽKREČIAMŪJŲ LIGŲ EPIDEMIOLOGINĖ ANALIZĖ

PANEVĖŽIO APSKRITYJE

Parengė:

Nacionalinio visuomenės sveikatos
centro prie Sveikatos apsaugos
ministerijos

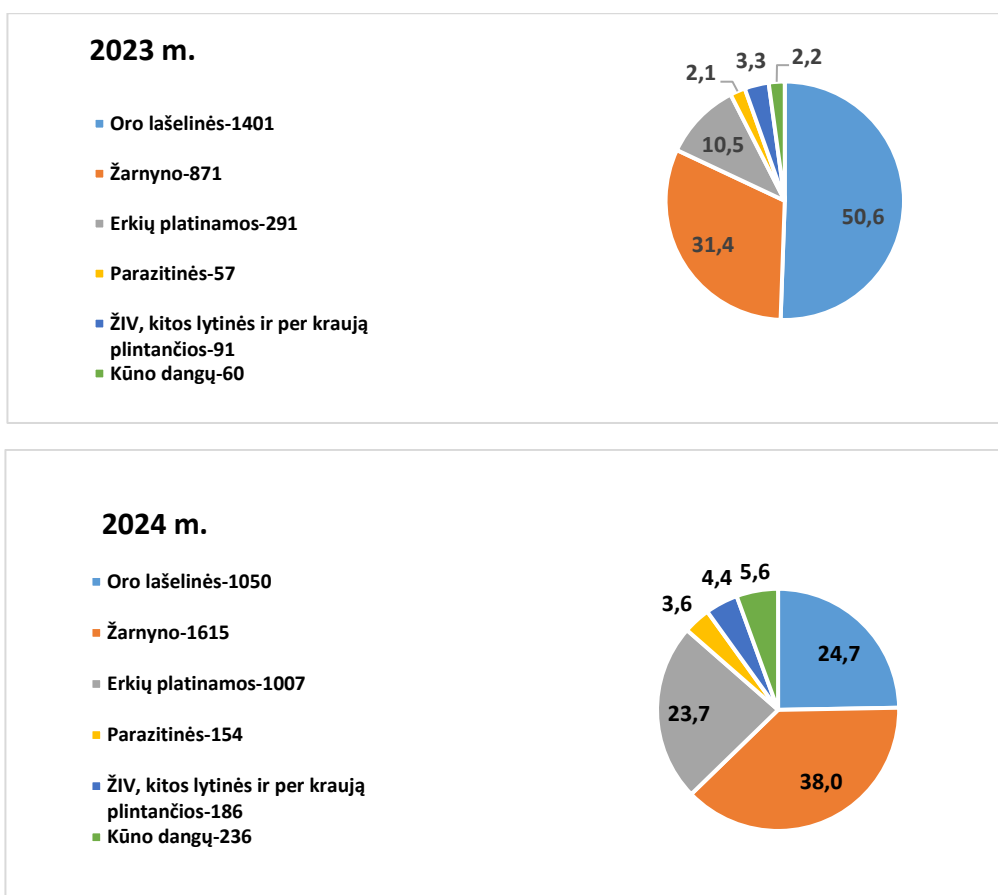
Panevėžio departamento Užkrečiamųjų
ligų valdymo skyriaus specialistai

Panevėžys, 2025

1. Susirgimų užkrečiamosiomis ligomis struktūra 2024 m.

Panevėžio apskrities 2024 m. sergamumo užkrečiamosiomis ligomis situacijos analizė parengta apibendrinus Panevėžio apskrities asmens sveikatos priežiūros įstaigų (toliau – ASPĮ) teiktus pranešimus ir židinių epidemiologinės diagnostikos duomenis, suvestus į Užkrečiamųjų ligų ir jų sukėlėjų valstybinę informacinę sistemą (toliau – ULSVIS) bei išanalizavus ASPĮ teikiamas statistines ataskaitas.

2024 m. Panevėžio apskrityje registruota 86323 ūmių viršutinių kvėpavimo takų infekcijų (toliau – ŪVKTI), gripo ir COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) atvejų. 2024 m., be ŪVKTI, gripo ir COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos), Panevėžio apskrityje daugiausia registruota žarnyno infekcinių susirgimų (salmoneliozė, kitos patikslintos bakterinės žarnyno infekcijos, nepatikslintos bakterinės žarnyno infekcijos, virusinės žarnyno infekcijos ir kt.) – 1615 susirgimų, jie sudarė 38,0 proc. visų susirgimų. 2023 m. užregistruotas 871 žarnyno infekcinių susirgimų atvejis, kurie sudarė 31,4 proc. visų susirgimų. 2024 m. per orą plintančių infekcijų atvejų registruota 1050 (tuberkuliozė, vėjaraupiai, skarlatina ir kt.), tai sudarė 24,7 proc. visų susirgimų. 2023 m. šie susirgimai sudarė 50,6 proc. visų susirgimų (1401 atvejis). 2023–2024 m. mažiausiai paplitusios buvo parazitinės infekcijos. 2023 m. užregistruoti 57 šios grupės infekciniai susirgimai (2,1 proc. visų susirgimų), o 2024 m. – 154 susirgimai (3,6 proc. visų susirgimų). Erkių platinamos infekcijos (Laimo liga, erkinis encefalitas) 2023 m. sudarė 10,5 proc. susirgimų, 2024 m. išaugus susirgimų skaičiui – 23,7 proc. (1.1 pav.).

1.1 pav. Susirgimų užkrečiamosiomis ligomis (be ŪVKTI, gripo ir COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) atvejų procentinis pasiskirstymas Panevėžio apskrityje 2023–2024 m.

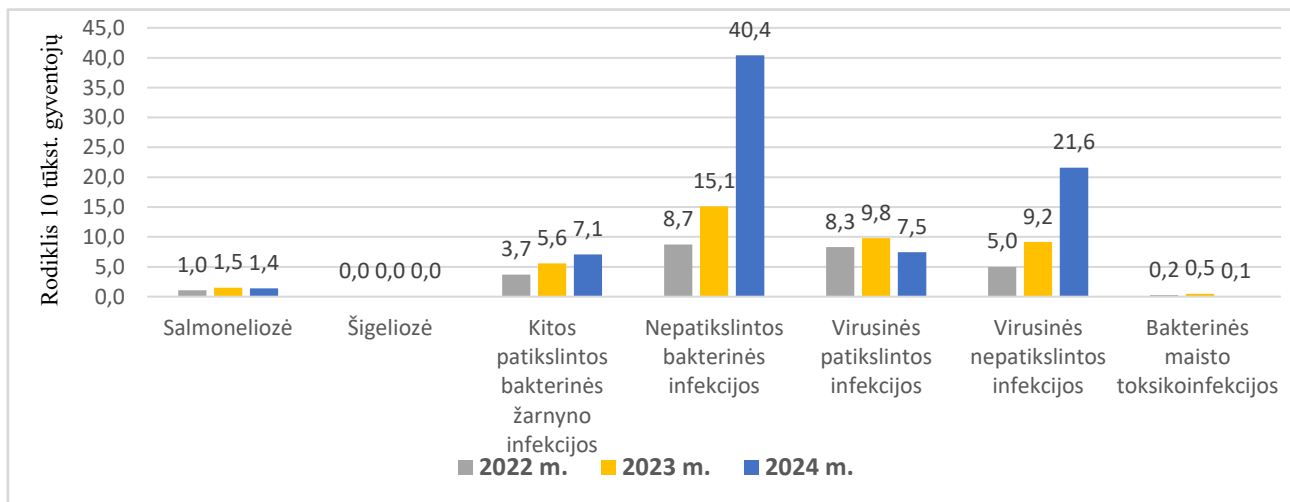
2024 m., lyginant su 2023 m., dėl natūraliai infekciniams susirgimams būdingo sergamumo pakilimų ir sumažėjimų periodiškumo, klimato kaitos, gerėjančios diagnostikos, dėl

gerėjančių gyventojų žinių apie infekcines ligas, mažėjančių skiepijimo apimčių bei dėl nuo 2024 m. pradžioje pasikeitusio duomenų gavimo iš ASPĮ būdo (duomenys apie užkrečiamąsias ligas į ULSVIS gaunami tiesiogiai iš ESPBI IS) bei kitų priežasčių registruotas didesnis sergamumas daugeliu infekcinių ligų. Registruoti didesni bakterinių ir virusinių nepatikslintų žarnyno infekcijų, virusinių lėtinių hepatitų, Laimo ligos, erkinio encefalito, kokliušo, pneumokokinės infekcijos, infekcinės mononukleozės, virusinių meningitų, enterobiozės, niežų, toksokarozės, toksoplazmozės ir kiti sergamumo rodikliai. Registruotas mažesnis sergamumas sifiliu, rotavirusine infekcija, dėl žmogaus imunodeficito viruso (ŽIV) sukeltos ligos išsivysčiusiomis kitomis būklėmis, kampilobakterioze, salmonelioze, legionelioze, vėjaraupiais, echinokokoze, skarlatina ir kt.

2. Sergamumas bakterinėmis ir virusinėmis žarnyno infekcijomis

Tikėtina, kad gerokai sumažėjusius žarnyno infekcinių ligų sergamumo rodiklius 2022 m. lėmė iki 2022 m. gegužės mėnesio taikytos sustiprintos infekcinių ligų profilaktinės priemonės ir paplitusi savigyda, kai didelė dalis užsikrėtusiųjų lengvomis formomis nesikreipė į ASPĮ, tad oficiali statistika neatspindėjo tikrosios padėties. 2023–2024 m. stebėti žymiai padidėję sergamumo rodikliai. 2024 m. lyginant su 2023–2022 m. Panevėžio apskrityje labai padidėjo sergamumas nepatikslintais bakteriniais ir virusiniais žarnyno infekciniais susirgimais. Dėl pasikeitusios užkrečiamųjų ligų informacijos teikimo tvarkos, daugiau gaunama pranešimų iš pirminės ASPĮ, kur laboratoriniai tyrimai nėra atliekami ir diagnozė nustatoma tik pagal klinikinius simptomus.

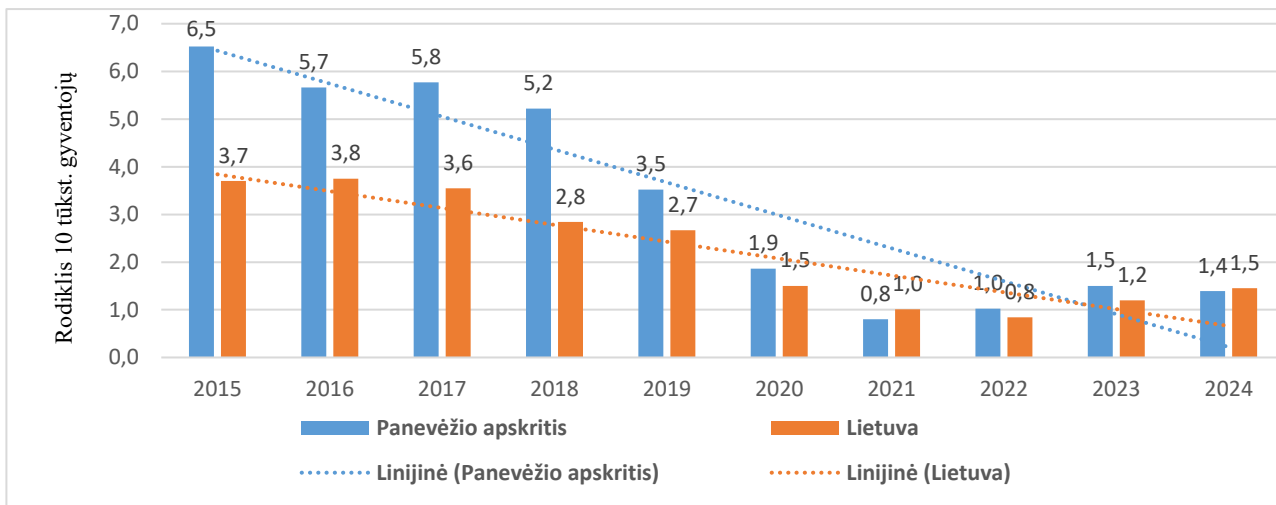
Lyginant su 2023 m., 2024 m. padidėjo sergamumas ir kitomis patikslintomis bakterinėmis žarnyno infekcijomis – sergamumo rodikliai nuo 5,6 pakilo iki 7,1 atv. 10 tūkst. gyventojų, o patikslintų virusinių žarnyno infekcijų sergamumo rodikliai sumažėjo nuo 9,8 iki 7,5 atv. 10 tūkst. gyventojų (2.1. pav.). Patikslintų virusinių infekcijų mažėjimui įtakos galėjo turėti didėjanti paskiepytųjų nuo rotavirusinės infekcijos vaikų imtis, lengvesnių infekcijų atveju ne visuomet atliekami laboratoriniai tyrimai.

2.1. pav. Sergamumas žarnyno infekciniais susirgimais Panevėžio apskrityje 2022 – 2024 m.

Panevėžio apskrityje, kaip ir visoje Lietuvoje, būdinga sergamumo salmonelioze mažėjimo tendencija, registruojami pavieniai susirgimo protrūkiai. 2021–2022 m. apskrityje ir Lietuvoje registruotas mažiausias sergamumas salmonelioze per pastaruosius 10 metų. Tik 2021 m. ir 2024 m. apskrities sergamumo rodiklis neviršijo bendro Lietuvos sergamumo rodiklio. 2023–2024 m. sergamumo rodiklis vėl kiek pakilo ir Panevėžio apskrityje siekė atitinkamai 1,5 ir 1,4 atvejo 10 tūkst. gyventojų, Lietuvoje – 1,2 ir 1,5 atvejo 10 tūkst. gyventojų (2.2. pav.). 2024 m. didžiausias

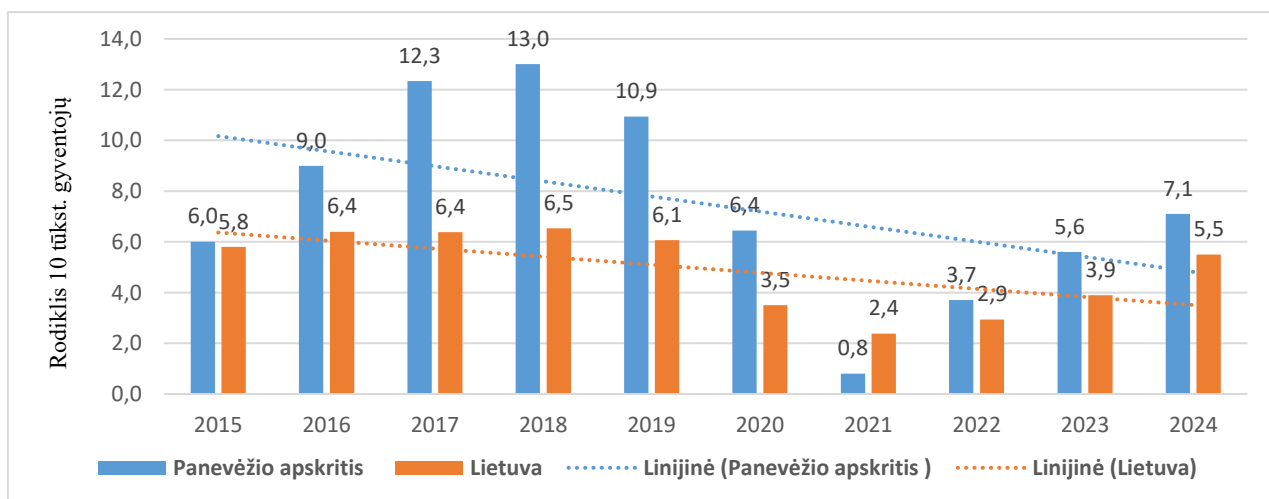
sergamumo rodiklis registruotas Panevėžio miesto ir rajono savivaldybėse, atitinkamai – 1,9 ir 1,4 atvejo 10 tūkst. gyventojų.

2.2. pav. Sergamumo salmonelioze dinamika Panevėžio apskrityje ir Lietuvoje 2015–2024 m.

Dažniausia salmoneliozės susirgimų priežastis – kiaušiniai, ar maisto produktai su kiaušiniiais, kai jie termiškai netinkamai apdorojami, taip pat nepakankamai termiškai gerai iškepta vištiena. Rečiau pasitaiko užsikrėtimas dėl kryžminės maisto taršos patiekalų ruošimo metu. Remiantis 2024 m. ligonių epidemiologinės apklausos duomenimis, nustatyta, kad pagrindiniai salmoneliozės rizikos veiksniai buvo nepakankamai termiškai apdoroti vištų kiaušiniai ir vištiena.

Panevėžio apskrityje 2015–2024 m. matoma ir sergamumo kitomis patikslintomis bakterinėmis žarnyno infekcijomis (išskyrus salmoneliozę) mažėjimo tendencija (2.3. pav.). 2018 m. sergamumo rodiklis buvo didžiausias per pastaruosius 10 metų ir siekė 13,0 atvejų 10 tūkst. gyventojų. 2024 m. Panevėžio apskrityje sergamumo rodiklis siekė 7,1 atvejo 10 tūkst. gyventojų (2.3. pav.). Sergamumas Panevėžio miesto ir rajono savivaldybėse siekė atitinkamai – 9,3 ir 6,8 atv. 10 tūkst. gyventojų.

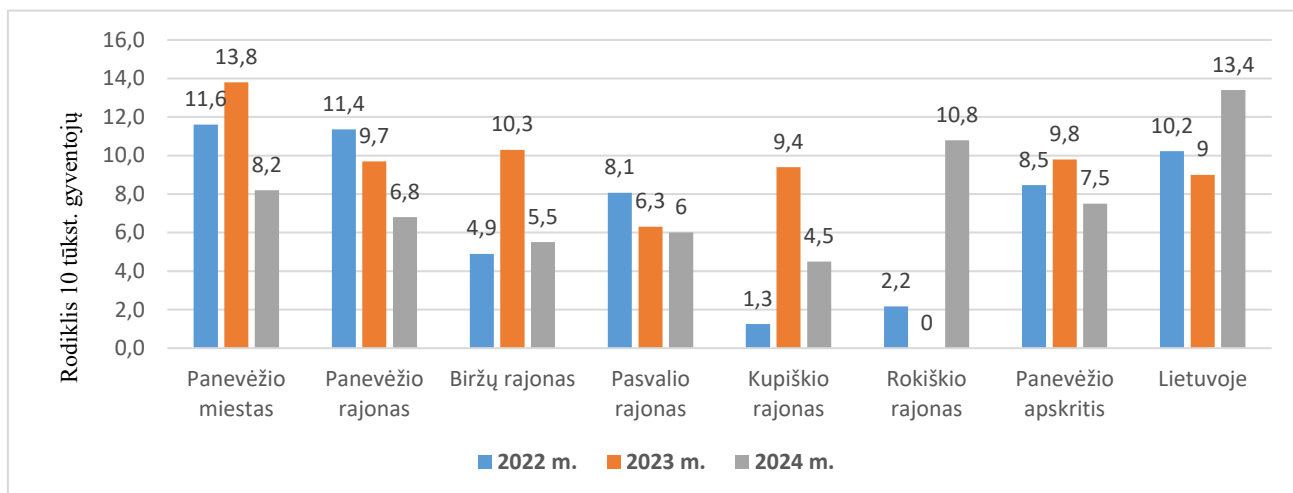
2.3. pav. Sergamumo kitomis patikslintomis bakterinėmis žarnyno infekcijomis dinamika apskrityje ir Lietuvoje 2015–2024 m.

Pastarąjį dešimtmetį sergamumas kampilobakterioze, kaip ir kitomis ūmiomis žarnyno infekcijomis, Panevėžio apskrityje mažėjo. 2023–2024 m. sergamumas kampilobakterioze kiek

padidėjo ir sergamumo rodiklis siekė atitinkami 3,0 ir 2,9 atvejo 10 tūkst. gyv., kai 2022 m. sergamumo rodiklis tesiekė 2,2 atvejo 10 tūkst. gyventojų. 2024 m. didžiausi sergamumo rodikliai registruoti Panevėžio miesto ir rajono savivaldybėse, atitinkamai – 3,6 ir 3,4 atvejo 10 tūkst. gyventojų.

2023 m. *Escherichia coli* susirgimų neregistruota, registruoti 9 *Yersinia enterocolitica* sukeltų žarnyno infekcijų atvejai. Po 3 susirgimus nustatyta Panevėžio miesto ir rajono savivaldybėse. 2024 m. apskrityje registruoti 2 *Escherichia coli* sukelti susirgimai ir net 27 žarnyno jersiniozės atvejai (susirgimo rodikliai 0,1 ir 1,3 atvejo 10 tūkst. gyventojų). Daugiausia susirgimų – 17 jersiniozės atvejų (sergamumo rodiklis 2,0 atv. 10 tūkst. gyventojų) nustatyta Panevėžio miesto gyventojams.

Panevėžio apskrityje 2023–2024 m. sergamumas patikslintomis virusinėmis žarnyno infekcijomis siekė atitinkamai 9,8 ir 7,5 atvejo 10 tūkst. gyventojų. Didžiausias sergamumo rodiklis 2024 m. fiksuotas Rokiškio rajono ir Panevėžio miesto savivaldybėse – atitinkamai 10,8 ir 8,2 atvejo 10 tūkst. gyventojų (2.4 pav.). 2023–2024 m. sergamumas norovirusine infekcija Panevėžio apskrityje siekė 2,3 atvejo 10 tūkst. gyventojų. Rotavirusinio enterito rodikliai 2023 m. ir 2024 m. atitinkamai siekė 6,4 ir 2,8 atv. 10 tūkst. gyv.

2.4. pav. Sergamumas patikslintomis virusinėmis žarnyno infekcijomis Panevėžio apskrityje ir Lietuvoje 2022–2024 m.

2024 m. Panevėžio apskrityje žymiai padidėjo sergamumas nepatikslintomis virusinėmis žarnyno infekcijomis ir sergamumo rodiklis siekė 21,6 atvejo 10 tūkst. gyventojų, kai 2023 m. rodiklis tesiekė 9,2 atvejo 10 tūkst. gyventojų. 2024 m. didžiausi sergamumo rodikliai buvo fiksuoti Pasvalio, Biržų ir Panevėžio miesto savivaldybėse, sergamumo rodikliai atitinkamai – 32,7, 29,9 ir 23,3 atvejo 10 tūkst. gyventojų.

2023 m. Panevėžio apskrityje diagnozuotas 1 botulizmo atvejis (Panevėžio miesto gyventojui). Pacientas pasveiko. 2024 m. šio susirgimo atvejų neregistruota.

2023–2024 m. apskrityje listeriozės susirgimų nedidžiama.

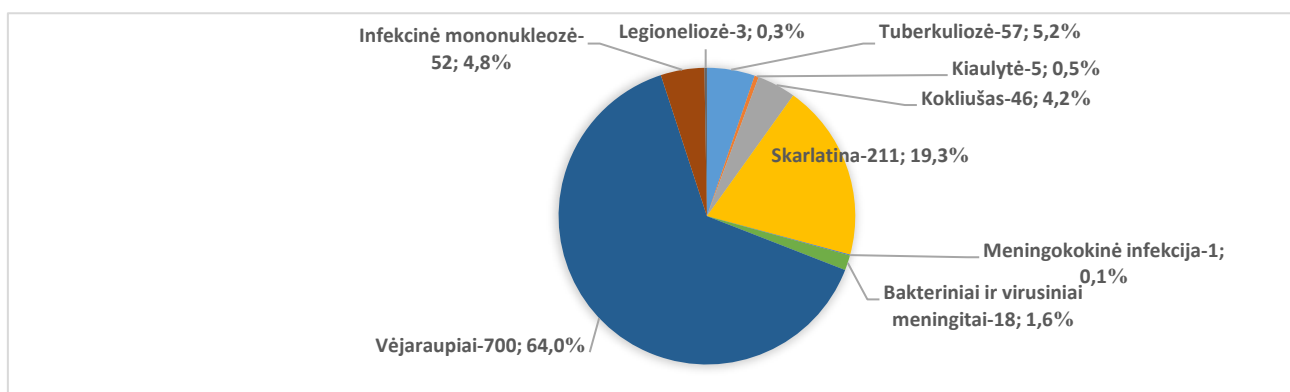
2024 m. Panevėžio apskrityje registruoti 2 norovirusų, 1 adenovirusų, 1 hepatito A viruso bei 10 nepatikslintų virusų sukeltų žarnyno infekcijų šeiminiai protrūkiai. Taip pat nustatyta 13 nepatikslintos kilmės gastroenterito ir kolito, 3 nepatikslintų bakterijų sukeltų žarnyno infekcijų, 2 salmonelių bei 1 pirmuonių šeiminių protrūkių. 2024 m. Panevėžio mieste nustatyta 13, o Panevėžio rajone – 7 šeiminių žarnyno infekcinių ligų protrūkių. Susirgusiųjų protrūkiuose asmenų skaičius buvo 2–4 asmenys. 2023 m. Panevėžio apskrityje registruoti 8 rotavirusinės infekcijos, 7 nepatikslintų virusinių žarnyno infekcijų, 4 nepatikslintos kilmės gastroenterito ir kolito bei po vieną adenovirusų ir norovirusų sukeltų infekcijų protrūkių. 2024 m. Panevėžio rajone registruotas 1 ikimokyklinio ugdymo įstaigoje išplitęs nepatikslintos kilmės gastroenterito ir kolito protrūkis. 2023–

2024 m. Panevėžio apskrityje neregistruota protrūkių, išplitusių per maisto tvarkymo subjektuose gamintus maisto produktus.

3. Sergamumas per orą plintančiomis užkrečiamosiomis ligomis

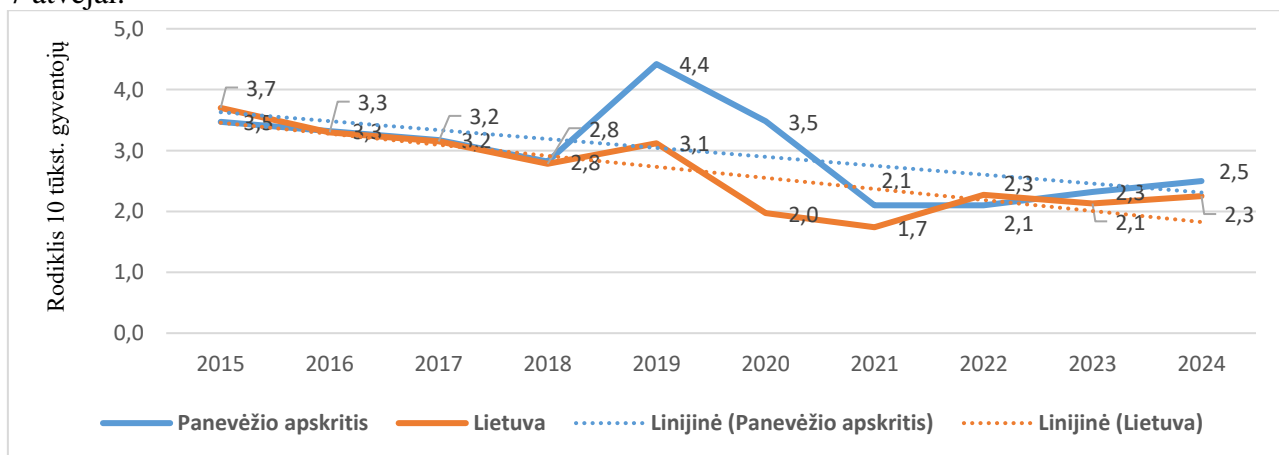
2024 m. Panevėžio apskrityje registruota 86323 ŪVKTI, gripo ir COVID-19 (koronaviruso infekcijos) atvejų, suminis sergamumo rodiklis – 4170,9 atvejai 10 tūkst. gyventojų. Gripas sudarė 3,6 proc. visų susirgimų, COVID-19 – 4,21 proc. Iš visų susirgusiųjų gripu (3103 atvejų) vaikai sudarė 47,3 proc.; iš visų susirgusiųjų ŪVKTI (79 583 atvejų) 46,5 proc. taip pat sudarė vaikai. Panevėžio apskrityje paskutinį kartą gripo epidemijos buvo paskelbtos 2018–2019 m. sausio-vasario mėn. Panevėžio rajono, Panevėžio miesto ir Rokiškio rajono savivaldybėse. 2023–2024 m. gripo sezono metu epidemijos savivaldybėse nebuvo skelbiamos.

2024 m. registruoti 1050 oro lašeline keliu plintančių infekcinių susirgimų (išskyrus ŪVKTI, gripą ir COVID-19 ligą (koronaviruso infekciją)) atvejai (2023 m. – 1401 atvejis). Dažniausiai registruojamas susirgimas šioje infekcinių ligų grupėje yra vėjaraupiai – 2024 m. registruota 700 vėjaraupių atvejų (64,0 proc. visų oro lašeline keliu plintančių infekcijų). Antra pagal dažnumą infekcija šioje infekcinių ligų grupėje yra skarlatina – registruota 211 atvejų (19,3 proc.) (3.1. pav.).

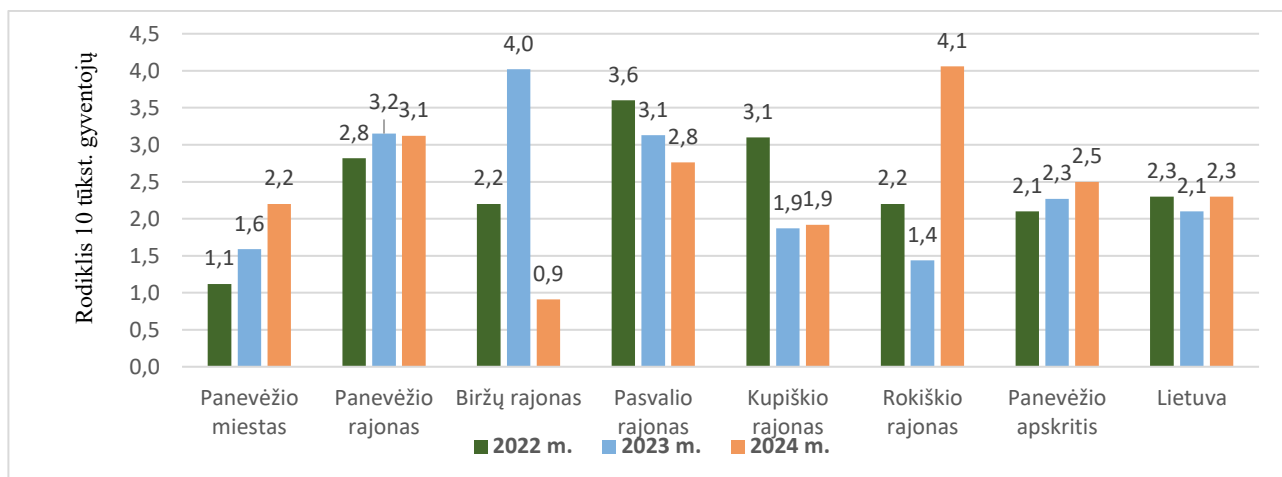
3.1. pav. Oro lašeline keliu plintančių infekcijų struktūra Panevėžio apskrityje 2024 m.

Panevėžio apskrityje ir Lietuvoje nuo 2015 m. iki 2024 m. sergamumui kvėpavimo organų tuberkulioze buvo būdinga mažėjimo tendencija. Panevėžio apskrityje 2021–2022 m. sergamumas tuberkulioze sumažėjo iki 2,1 atv. 10 tūkst. gyventojų, panašios tendencijos matomos ir Lietuvoje, tačiau 2024 m. sergamumas vėl šiek tiek pakilo ir siekė 2,5 atv. 10 tūkst. gyventojų (3.2. pav.). Panevėžio apskrityje 2022 m. registruotas 1 mirties atvejis, 2023 m. – 4 atvejai, o 2024 m. net 7 atvejai.

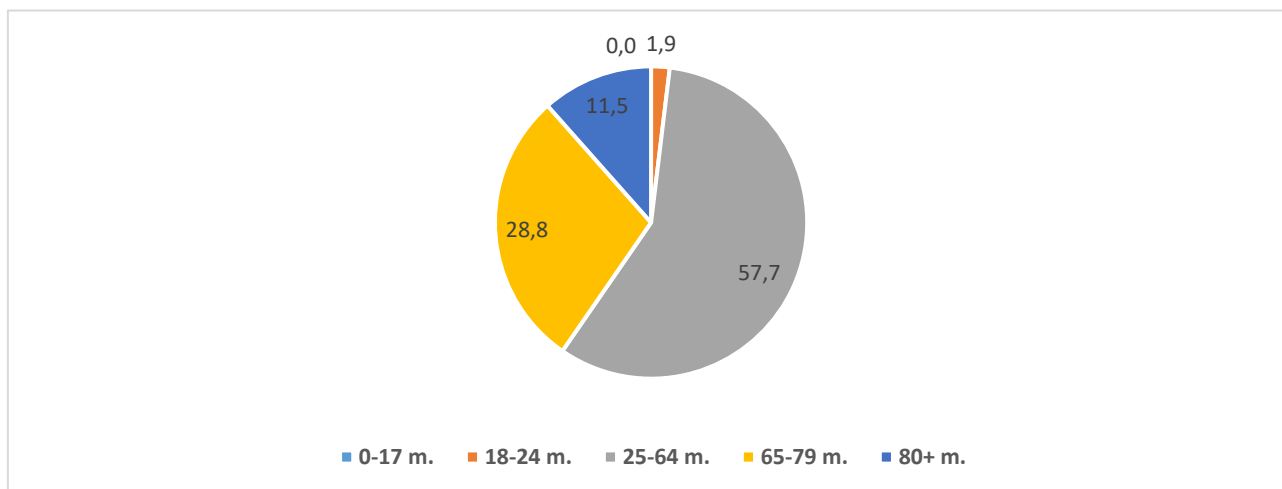
3.2. pav. Sergamumas tuberkulioze (kvėpavimo organų) Panevėžio apskrityje ir Lietuvoje 2015–2024 m.

2024 m. didžiausias kvėpavimo organų tuberkuliozės sergamumo rodiklis buvo fiksuojamas Rokiškio ir Panevėžio rajono savivaldybėse – atitinkamai 4,1 ir 3,1 atvejo 10 tūkst. gyventojų (3.3. pav.).

3.3. pav. Sergamumas tuberkulioze (kvėpavimo organų) Panevėžio apskrityje ir Lietuvoje 2022–2024 m.

2024 m. Panevėžio apskrityje daugiausia, tai yra 57,7 proc. (30 atvejų) kvėpavimo organų tuberkuliozės atvejų registruota 25–64 m. amžiaus grupėje. Vaikų iki 18 m. amžiaus grupėje susirgimų neregistruota (3.4. pav.).

3.4. pav. Susirgimų tuberkulioze (kvėpavimo organų) pasiskirstymas amžiaus grupėse Panevėžio apskrityje 2024 m.

2023 m. apskrityje diagnozuoti net 8 legioneliozės atvejai, susirgo 5 Panevėžio miesto, 2 Panevėžio rajono ir 1 Pasvalio rajono savivaldybės gyventojas. 2024 m. šia infekcine liga susirgo 2 Panevėžio rajono (individualių namų gyventojai) ir 1 Rokiškio rajono gyventojas (daugiabučio namo gyventojas).

2015–2024 m. sergamumui skarlatina būdinga didėjimo tendencija. 2024 m. sergamumo rodiklis siekė 10,2 atvejo 10 tūkst. gyventojų, 2023 m. – net 22,8 atvejo 10 tūkst. gyventojų. 2023 m. registruotas didžiausias dešimtmečio sergamumo rodiklis. 2024 m. didžiausi

sergamumo rodikliai registruoti Panevėžio miesto ir Biržų rajono savivaldybėse (11,3 ir 20,7 atvejo 10 tūkst. gyventojų).

2023 m. ir 2024 m. apskrityje registruota po 1 meningokokinės infekcijos atveji. 2023 m. meningokokinė infekcija nustatyta Panevėžio miesto, o 2024 m. Kupiškio miesto gyventojui. Ligos atvejų skaičiaus sumažėjimą neabejotinai galima susieti su 2018 m. į Vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių įtrauktu skiepu nuo B tipo meningokokinės infekcijos.

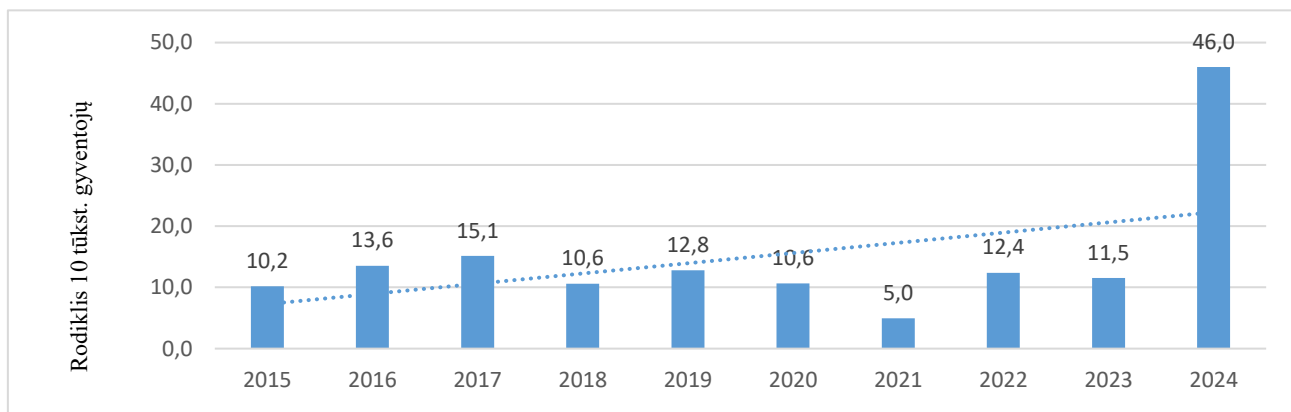
2023 m. apskrityje nustatytas tik 1 pneumokokinės infekcijos atvejis, 2024 m. – 12 atvejų (sergamumo rodiklis – 0,58 atvejo 10 tūkst. gyventojų). Sergamumo rodiklio padidėjimą galėjo įtakoti pagerėjusi laboratorinė diagnostika.

2023 m. apskrityje registruoti 5 virusinio meningito atvejai, bakterinių meningitų neregistruota. 2024 m. susirgimų skaičius išaugo – registruoti 7 bakteriniai (pavieniai atvejai savivaldybėse) ir 11 virusinių (5 atvejai Panevėžio miesto ir 3 Panevėžio rajono savivaldybėse) meningitų.

2015–2024 m. Panevėžio apskrityje stebima sergamumo vėjaraupiais mažėjimo tendencija. 2020 m. sergamumo rodiklis buvo mažiausias per dešimtmetį ir tesiekė 21,9 atvejų 10 tūkst. gyventojų. Didžiausias rodiklis registruotas 2016 m. – 60,9 atvejo 10 tūkst. gyventojų. 2024 m. sergamumas apskrityje siekė 33,8 atvejų 10 tūkst. gyventojų. Pastaraisiais metais didžiausias sergamumo rodiklis nustatytas Panevėžio miesto ir Rokiškio rajono savivaldybėse, atitinkamai 50,3 ir 57,7 atvejo 10 tūkst. gyventojų.

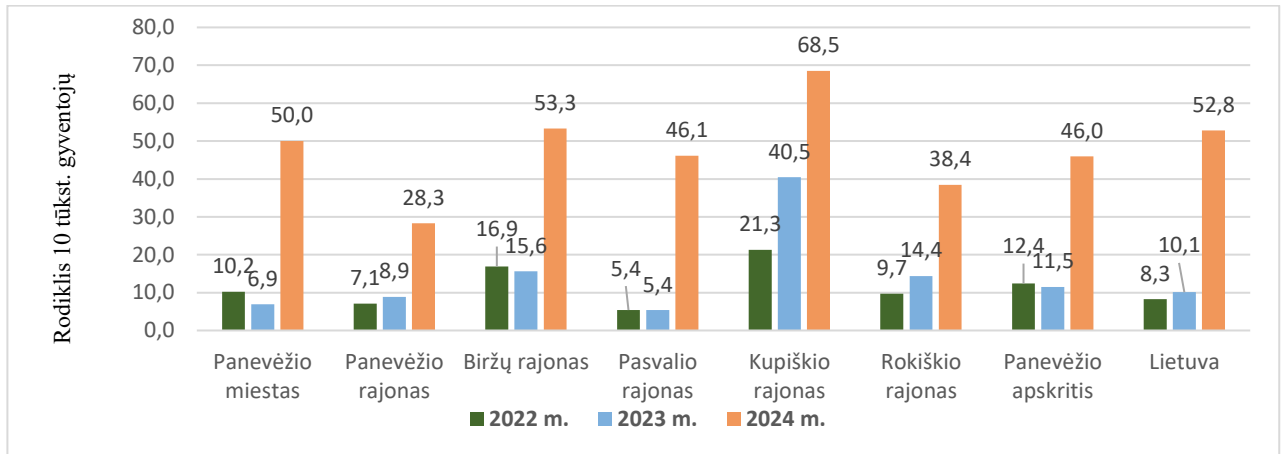
4. Sergamumas erkių platinamomis ligomis

2015–2024 m. sergamumui Laimo liga Panevėžio apskrityje būdinga didėjimo tendencija. Didžiausias sergamumo pakilimas registruotas 2024 m., sergamumo rodiklis siekė net 46,0 atvejus 10 tūkst. gyventojų. (4.1. pav.). Tokį sergamumo pokytį galėjo nulemti ne tik dėl klimato kaitos natūraliai išaugęs sergamumas, tačiau ir pasikeitusi užkrečiamųjų ligų informacijos teikimo tvarka, tad gaunama daugiau pranešimų iš šeimos gydytojų.

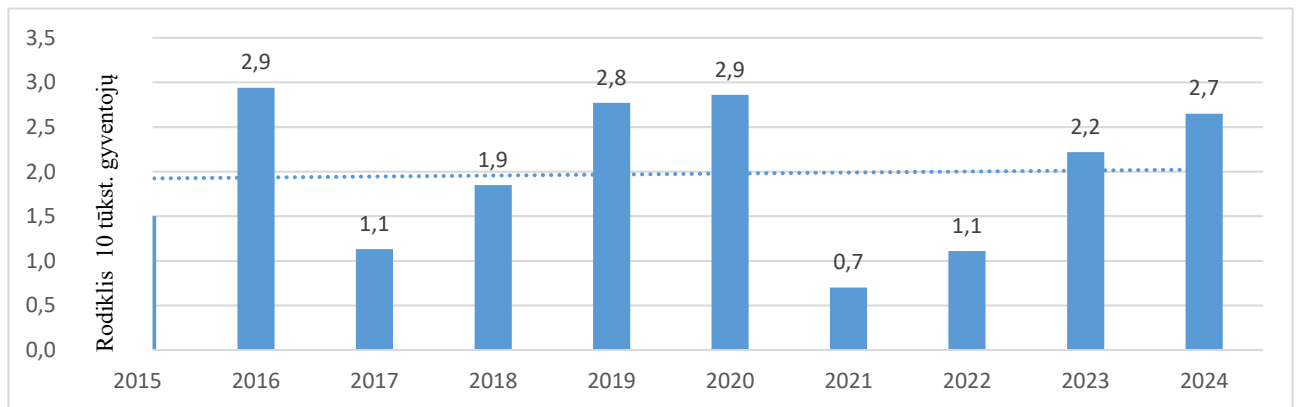
4.1. pav. Sergamumo Laimo liga dinamika apskrityje 2015–2024 m.

Didžiausias sergamumas Laimo liga 2024 m. registruotas Kupiškio rajono savivaldybėje (68,5 atvejo 10 tūkst. Gyventojų), mažiausias sergamumas – Panevėžio rajono savivaldybėje (28,3 atv. 10 tūkst. Gyventojų). 2024 m. bendras apskrities sergamumo rodiklis neviršijo Lietuvos sergamumo rodiklio, sergamumo rodikliai atitinkamai 46,0 atv./10 tūkst. ir 52,8 atv. /10 tūkst. gyventojų (4.2. pav).

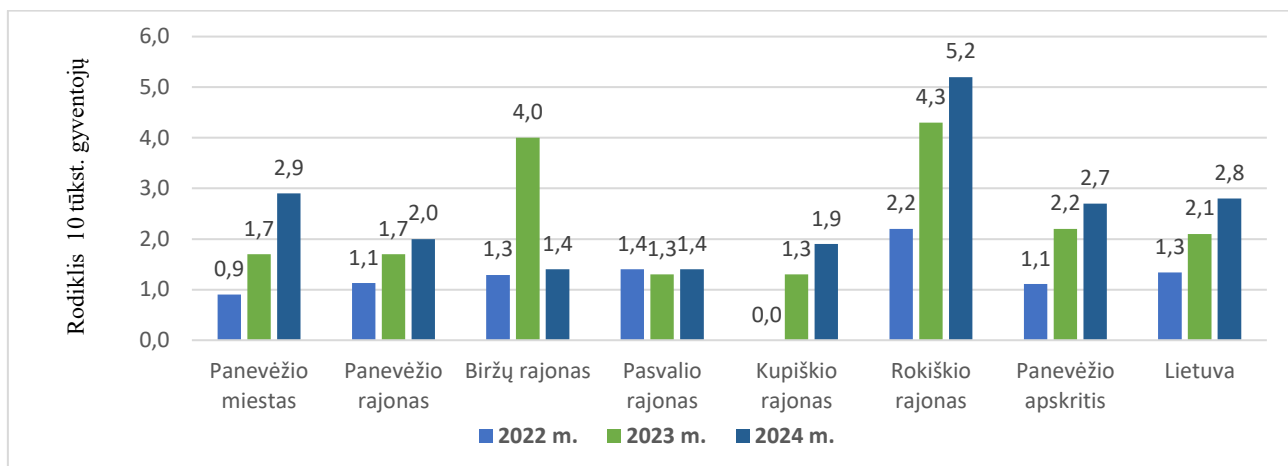
4.2. pav. Sergamumas Laimo liga Panevėžio apskrityje ir Lietuvoje 2022–2024 m

2015–2024 m. laikotarpiu sergamumui erkiniu encefalitu Panevėžio apskrityje būdinga nežymi didėjimo tendencija. Sergamumo pakilimai kartojasi kas 2–3 metus. 2017 m. ir 2021 m. registruoti mažiausi sergamumo rodikliai per pastaruosius 10 metų (atitinkamai 1,1 ir 0,7 atvejo 10 tūkst. gyventojų). 2024 m. registruotas kiek didesnis sergamumo rodiklis – 2,7 atvejo 10 tūkst. gyventojų (4.3. pav.).

4.3. pav. Sergamumo erkiniu encefalitu dinamika Panevėžio apskrityje 2015–2024 m.

Didžiausias sergamumas erkiniu encefalitu 2024m. registruotas Rokiškio rajono savivaldybėje ir siekė 5,2 atvejo 10 tūkst. gyventojų, mažiausias sergamumas registruotas Pasvalio ir Biržų rajono savivaldybėse – 1,4 atvejo 10 tūkst. gyventojų. 2024 m. bendras apskrities sergamumo rodiklis buvo kiek mažesnis už Lietuvos sergamumo rodiklį, sergamumo rodikliai atitinkamai 2,7 ir 2,8 atvejo 10 tūkst. gyventojų (4.4. pav.)

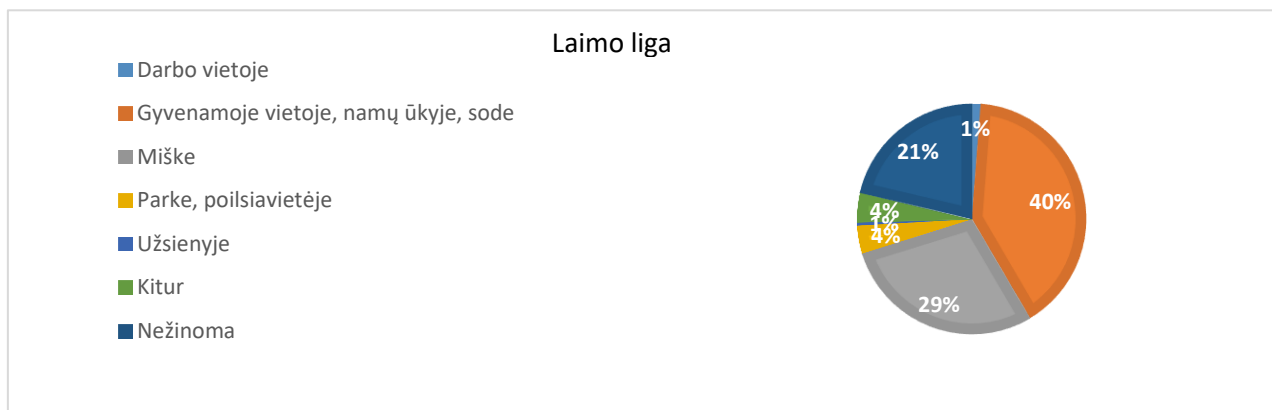

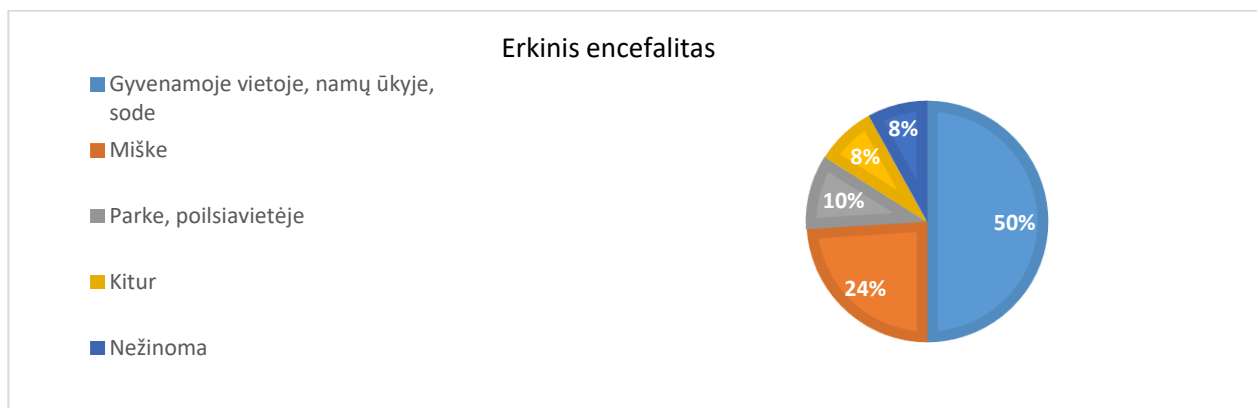
4.4. pav. Sergamumo erkinio encefalitu dinamika Panevėžio apskrityje 2022–2024 m.

Dėl Laimo ligos hospitalizuoti 22 asmenys (2,3 proc. susirgusiųjų), dėl erkinio encefalito – 44 asmenys (80,0 proc. susirgusiųjų). 2020 m. 1 erkinio encefalito susirgimo atvejis baigėsi mirtimi, 2021–2024 m. mirčių neregistruota.

2024 m. Panevėžio apskrityje daugiausia susirgimų erkinio encefalitu registruota liepos mėn. (17 atvejų – 30,1 proc. visų susirgimų), o Laimo ligos – rugsėjo mėn. (132 atvejai – 13,9 proc. visų susirgimų). Laimo ligos atvejai yra registruojami visus metus, tačiau sergamumo pakilimai registruojami vasaros sezono metu ir rugsėjo–spalio mėnesiais.

2024 m. epidemiologinio tyrimo metu nustatyta, kad daugiausia Laimo liga susirgusių asmenų kaip tikėtina užsikrėtimo Laimo liga vietą nurodė savo gyvenamąją vietą (nuosavo namo, sodybos ar gretimą teritoriją) ir mišką (atitinkamai – 40,0 proc. ir 29,0 proc.). Kad užsikrėtė gyvenamojoje aplinkoje, nurodė ir 50 proc. susirgusiųjų erkinio encefalitu. Užsikrėtimą Laimo liga darbo aplinkoje įvardino 1 proc. asmenų (kareiviai). (4.5. pav.).

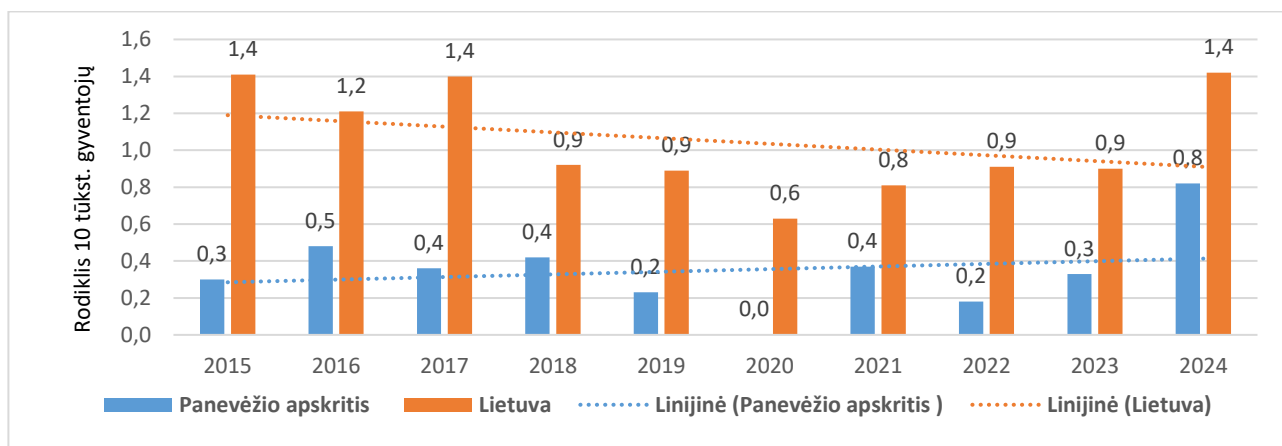

4.5. pav. Laimo ligos ir erkinio encefalito susirgimai 2024 m. pagal galimą užsikrėtimo vietą (iš atvejų, kuriuose užsikrėtimo vieta nurodyta, N=368, N=50)

Atliekant atvejų epidemiologinę diagnostiką ir apklausiant pacientus, nustatyta, kad Panevėžio apskrities gyventojai dažniausiai erkių platinamomis ligomis užsikrečia Žaliojoje, Šimonių, Biržų giriose, Girelės miške bei šalia privačių nuosavų namų ar sodybų esančiose teritorijose bei kolektyviniuose soduose. Panevėžio miesto gyventojai kaip galimą užsikrėtimo vietą dažnai paminėdavo ir miesto parkus.

5. Sergamumas lytiškai ir per kraują plintančiomis infekcijomis

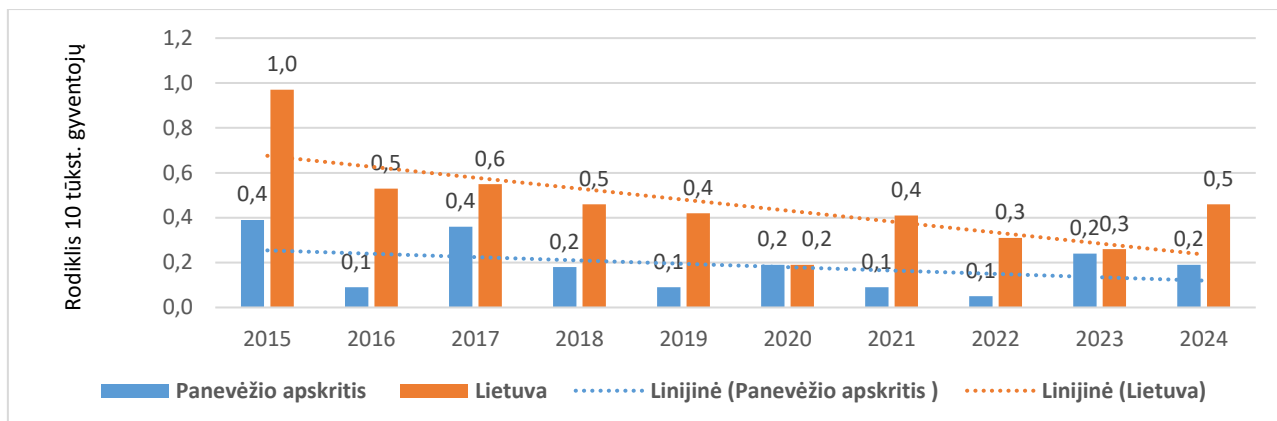
2015–2024 m. laikotarpiu Panevėžio apskrityje matoma nežymi sergamumo lytiškai plintančių chlamidijų sukeltomis ligomis didėjimo tendencija. 2024 m. apskrityje nustatyta 17 susirgimo atvejų (0,8 atvejo 10 tūkst. gyventojų), 2023 m. – 7 atvejai (sergamumo rodiklis 0,3 atvejo 10 tūkst. gyventojų) (5.1. pav.). 8 atvejai diagnozuoti Panevėžio miesto gyventojams, 2 atvejai – Panevėžio rajono, 4 atvejai – Rokiškio savivaldybėje.

5.1. pav. Sergamumo lytiškai plintančios chlamidijų sukeltomis ligomis dinamika apskrityje 2015–2024m.

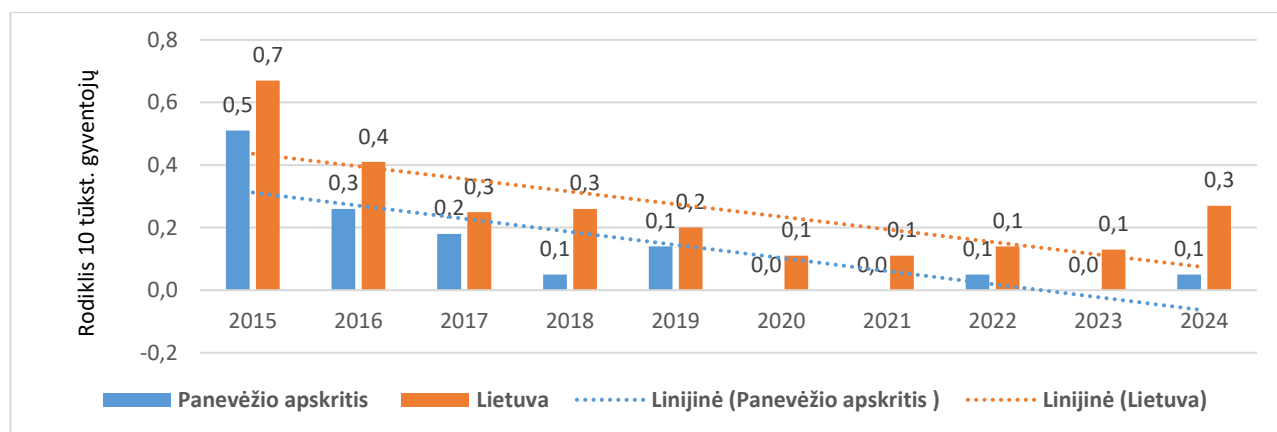
2024 m. apskrityje registruoti 4 susirgimo sifiliu atvejai (sergamumo rodiklis 0,2 atvejo 10 tūkst. gyventojų), 2023 m. – 5 atvejai (sergamumo rodiklis – 0,24 atvejo 10 tūkst. gyventojų). 2024 m. 2 susirgimai nustatyti Panevėžio miesto ir 1 Panevėžio rajono savivaldybėse. 2013 m. registruotas 1 įgimto sifilio atvejis, susirgimas registruotas Panevėžio mieste (sergamumo rodiklis – 0,1 atvejo 10 tūkst. gyventojų), daugiau iki 2024 m. įgimto sifilio atvejų apskrityje neregistruota.

2015–2024 m. laikotarpiu Panevėžio apskrityje matoma sergamumo sifiliu mažėjimo tendencija, sergamumas buvo mažesnis nei visos šalies (5.2. pav.).

5.2. pav. Sergamumo sifiliu dinamika apskrityje ir Lietuvoje 2015–2024 m.

2015–2024 m. laikotarpiu Panevėžio apskrityje sergamumui gonokokine infekcija būdinga mažėjimo tendencija. Didžiausias sergamumas registruotas 2015 m. – sergamumo rodiklis siekė 0,5 atvejo 10 tūkst. gyventojų. 2020–2021 ir 2023 m. susirgimų šia infekcija Panevėžio apskrityje neregistruota, 2024 m. registruotas 1 susirgimo atvejis (sergamumo rodiklis – 0,1 atv. 10 tūkst. gyventojų) (5.3. pav.).

5.3. pav. Sergamumo gonokokine infekcija dinamika Panevėžio apskrityje 2015–2024 m.

2023–2024 m. Panevėžio apskrityje žmogaus imunodeficitu viruso (ŽIV) ligos atvejų nediagnozuota. 2024 m. užregistruotos 3 dėl žmogaus imunodeficitu viruso (ŽIV) sukeltos ligos išsivysčiusių kitų būklių atvejai (Panevėžio mieste), 2023 m. apskrityje nustatyti 8 tokie atvejai. 2023–2024 m. taip pat diagnozuota po 1 besimptomio užsikrėtimo ŽIV atvejį (Panevėžio miesto ir rajono gyventojams).

2023 m. apskrityje registruoti 67 hepatitų atvejai: 2 ūminio hepatito C atvejai, 4 lėtinio virusinio hepatito B ir 57 lėtinio virusinio hepatito C atvejai, bei 4 nepatikslintų virusinių hepatitų. 2024 m. registruoti 164 hepatitų atvejai (sergamumo rodiklis 7,9 atvejo 10 tūkst. gyventojų): po 1 ūminio hepatito A ir C bei 1 kito ūminio hepatito atvejį, 10 lėtinio virusinio hepatito B ir 149 lėtinio virusinio hepatito C atvejai, po 1 nepatikslinto virusinio hepatito ir kito lėtinio hepatito atvejį. Lėtinio hepatito C sergamumo rodiklio padidėjimą nulėmė vykdoma patikra dėl hepatito C viruso infekcijos. Nuo 2022 m. pirminės ASPĮ specialistai atlieka anti-HCV testą asmenims, gimusiems 1945–1994 m. ir nepriskiriamiems rizikos grupei. Kadangi galutinei diagnozei pagrįsti atliekama daugiau tyrimų, o tai užtrunka, atvejų šuolis fiksuojamas pastaraisiais metais.

6. Sergamumas parazitinėmis infekcijomis

2024 m. Panevėžio apskrityje diagnozuoti 4 echinokozės atvejai (sergamumo rodiklis 0,2 atvejo 10 tūkst. gyventojų), 2023 m. – 9 atvejai (sergamumo rodiklis 0,4 atvejo 10 tūkst. gyventojų). Pastaraisiais metais po 1 susirgimo atvejį nustatyta Panevėžio miesto ir Panevėžio rajono savivaldybėse, 2 susirgimai diagnozuoti Biržų rajono gyventojams.

2023 m. toksokarozės susirgimo atvejų apskrityje nenustatyta. 2024 m. diagnozuoti 8 atvejai (sergamumo rodiklis 0,4 atvejo 10 tūkst. gyventojų).

2023 m. nustatyti 3 askaridozės susirgimo atvejai (sergamumo rodiklis 0,1 atvejo 10 tūkst. gyventojų), 2024 m. – 10 atvejų (sergamumo rodiklis 0,5 atvejo 10 tūkst. gyventojų).

2015–2024 m. laikotarpiu Panevėžio apskrityje stebima sergamumo enterobioze mažėjimo tendencija. 2021–2022 m. registruotas mažiausias sergamumas per pastarąjį dešimtmet, siekęs atitinkamai 1,2 ir 1,5 atvejo 10 tūkst. gyventojų, tačiau 2024 m. sergamumas šoktelėjo iki 5,1 atvejo 10 tūkst. gyventojų. 2023 m. didžiausias sergamumo rodiklis registruotas Panevėžio miesto ir Rokiškio rajono savivaldybėse – atitinkamai 8,3 ir 7,5 atvejo 10 tūkst. gyventojų. 90,5 proc. visų apskrityje susirgusiųjų asmenų buvo vaikai.

2023–2024m. Panevėžio apskrityje trichineliozės atvejų neregistruota.

2024 m. apskrityje nustatyta 15 toksoplazmozės atvejų (sergamumo rodiklis 0,7 atvejo 10 tūkst. gyventojų).

2023 ir 2024 m. apskrityje nustatyta po 1 gardiazės susirgimą.

2024 m. registruotas labai išaugęs sergamumas niežais – 236 atvejai (sergamumo rodiklis 11,4 atvejo 10 tūkst. gyventojų). 59,7 proc. visų apskrityje susirgusiųjų asmenų sudarė vaikai. 2023 m. diagnozuota tik 60 susirgimų (sergamumo rodiklis 2,8 atvejo 10 tūkst. gyventojų).

7. Sergamumas kitomis užkrečiamosiomis ligomis

Iki 2018 m. kiekvienais metais Panevėžio apskrityje buvo registruojama po kelis leptospirozės atvejus, tačiau 2018–2024 m. leptospirozės susirgimų neregistruota.

2023 m. Panevėžio rajone diagnozuoti 2 tuliaremijos atvejai. Paskutinį kartą susirgimas registruotas 2014 m. Panevėžio miesto gyventojui. 2024 m. susirgimų taip pat nenustatyta.

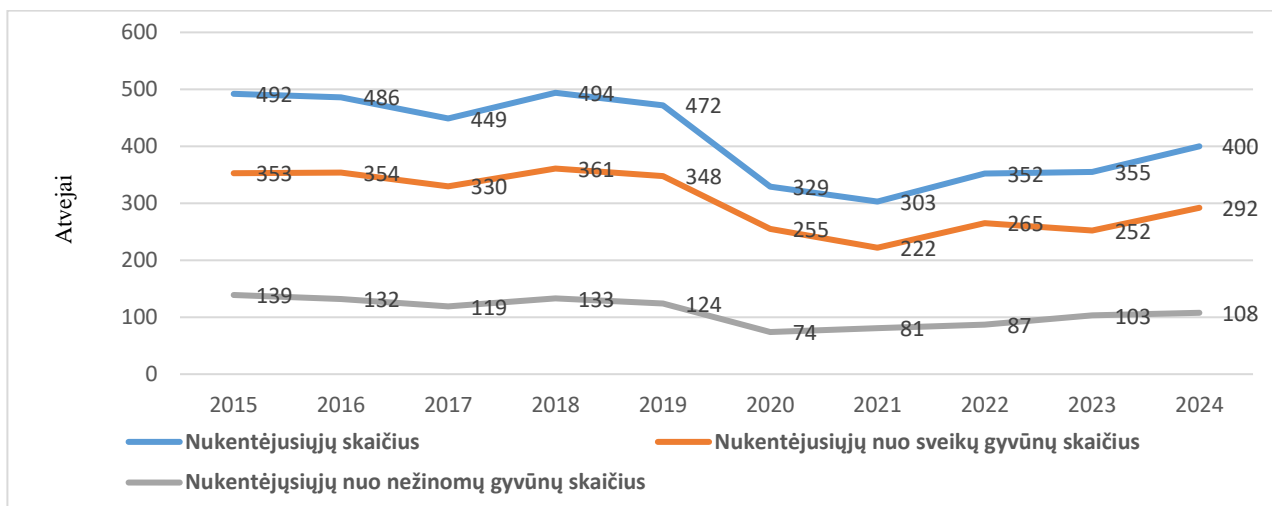
2023 m. nustatyta po 1 susirgimą Biržų ir Kupiškio rajonų savivaldybių gyventojams. 2024 m. po kelionės į Afriką maliarija nustatyta 1 Panevėžio miesto gyventojui.

2017 m. Rokiškio rajono gyventojui diagnozuota Dengė karštligė. Per pastaruosius 10 metų tai taip pat vienintelis šios infekcinės ligos atvejis Panevėžio apskrityje.

8. Asmenų, nukentėjusių nuo galimai užsikrėtusių pasiutlige gyvūnų, skaičius

2000 m. Panevėžio apskrityje paskutinį kartą nustatytas 1 žmogaus pasiutligės atvejis. Nuo 2006 m. pradėjus vykdyti laukinių gyvūnų vakcinaciją nuo pasiutligės, nuo 2008 m. matomas žymus pasiutlige sergančių gyvūnų sumažėjimas. Panevėžio apskrityje paskutiniai gyvūnų pasiutligės atvejai registruoti 2011 m.

2015–2024 m. asmenų, nukentėjusių nuo įvairių gyvūnų, buvo dar mažiau. Per pastarąjį dešimtmetį 2018 m. buvo nustatyta daugiausia nukentėjusių nuo gyvūnų asmenų – 494 atvejai. 2024 m. nukentėjusiųjų asmenų skaičius lyginant su 2023 m. padidėjo 11,3 proc. (2023 m. – 355 atv., 2024 m. – 400 atv.). 2024 m. 292 asmenys nukentėjo nuo sveikų gyvūnų ir 108 – nuo nežinomų (8.1 pav.).

8.1 pav. Panevėžio apskrityje nuo įvairių gyvūnų nukentėjusieji asmenys 2015 – 2024 m.

2024 m. Panevėžio apskrityje iš 400 asmenų, nukentėjusių nuo įvairių laukinių ir naminių gyvūnų ir besikreipusių medicinos pagalbos, poekspozicinė pasiutligės imunoprofilaktika skirta 129 asmenims (32,3 proc.). 2023 m. iš 355 asmenų poekspozicinė pasiutligės imunoprofilaktika skirta 110 asmenų (31,0 proc.).

2023 m. Panevėžio apskrityje daugiausiai žmonių nukentėjo nuo šunų apkandžiojimų (264 atv.): iš jų 70,8 proc. – nuo sveikų (žinomų), 29,2 proc. – nuo nežinomų. Vaikai sudarė 18,9 proc. visų nuo šunų nukentėjusių asmenų (50 atv.). Nuo kačių nukentėjo 123 asmenys: nuo sveikų (žinomų) – 78,9 proc., nuo nežinomų – 21,1 proc., vaikai sudarė 12,2 proc. atvejų. 2024 m. Panevėžio apskrityje 4 asmenys nukentėjo nuo laukinių gyvūnų.

9. Vakcinomis valdomos infekcijos ir skiepijimo apimtys

2024 m. iš vakcinomis valdomų infekcijų grupės diagnozuoti 2 B tipo *Heamophilus influenzae* infekcijos atvejai, 5 kiaulytės ir 46 kokliušo susirgimai. 2023 m. Panevėžio apskrityje diagnozuotas tik 1 B tipo *Heamophilus influenzae* infekcijos atvejis.

2023 m. kokliušo atvejų apskrityje nedidžia. 2024 m. kokliūšu susirgo 27 suaugusieji ir 19 vaikų. 14 susirgusiųjų vaikų buvo neskiepyti arba skiepyti nepilnai pagal profilaktinį vaikų skiepijimų kalendorių. Kokliušo atvejų registruota Panevėžio miesto ir rajono bei Biržų rajono savivaldybėse – atitinkamai 38, 6 ir 2 atvejai. 2024 m. Panevėžio apskrities sergamumo rodiklis buvo 2,1 atvejo 10 tūkst. gyventojų, Lietuvos – 3,1 atvejo 10 tūkst. gyventojų. Panevėžio mieste registruoti 4, o Panevėžio rajone 1 šeiminių kokliušo protrūkis (2–3 susiję šeimos narių susirgimai). 33 kokliušo atvejai diagnozuoti vadovaujantis laboratorinių tyrimų rezultatais.

Visi 5 kiaulytės atvejai patvirtinti vadovaujantis tik klinikiniais simptomais, neatliekant laboratorinių tyrimų.

2023–2024 m. tymų ir raudonukės apskrityje atvejų neregistruota.

Sergamumui vakcinomis valdomomis infekcijomis įtakos neabejotinai turi kasmet mažėjančios skiepijimo apimtys (9.1. lentelė).

9.1. lentelė. Vakcinomis valdomų užkrečiamųjų ligų, nuo kurių skiepijama pagal Lietuvos Respublikos vaikų profilaktinių skiepimų kalendorių, skiepavimo apimtys Panevėžio apskrityje 2022–2024 m. ir Lietuvoje 2024 m.

Užkrečiamoji liga	Skiepavimo apimtys Panevėžio apskrityje (proc.)			Skiepavimo apimtys Lietuvoje (proc.)
	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2024 m.
BCG (naujagimiai)	96,51	95,19	94,75	93,18
Difterija, stabligė, kokliušas, B tipo <i>Haemophilus influenza</i> infekcija, poliomielitas (pirma dozė 1 metai)	94,27	94,43	93,83	92,35
Difterija, stabligė, kokliušas, B tipo <i>Haemophilus influenza</i> infekcija, poliomielitas (trečia dozė 1 metai)	90,11	91,53	90,40	88,82
Tymai, raudonukė, epideminis parotitas (2 metai)	90,65	91,41	88,46	86,17
Tymai, raudonukė, epideminis parotitas (7 metai)	89,46	90,45	90,48	84,57
Hepatitis B (1 metai)	95,63	95,11	94,09	92,25

10. Apibendrinimas

1. Bendroje infekcinių susirgimų struktūroje Panevėžio apskrityje, be ŪVKTI, gripo ir Covid-19 2024 m. daugiausia registruota žarnyno infekcinių susirgimų, jie sudarė 38,0 proc. visų susirgimų. Antroje vietoje pagal dažnumą – per orą plintančios infekcijos. Jos sudarė 24,7 proc. visų susirgimų.
2. Lyginant su 2023 m., 2024 m. Panevėžio apskrities gyventojų sergamumas bakterinėmis ir virusinėmis nepatikslingomis infekcijomis padidėjo daugiau nei du kartus.
3. Panevėžio apskrityje ir Lietuvoje nuo 2015 m. iki 2024 m. sergamumui kvėpavimo organų tuberkulioze buvo būdinga mažėjimo tendencija. 2024 m. apskrities sergamumas tuberkulioze buvo nežymiai didesnis nei bendras Lietuvos sergamumas.
4. 2024m., lyginant su 2023 m., 2,2 karto sumažėjo sergamumas skarlatina. 2024 m. registruota daugiau nei 2023 m. bakterinio ir virusinio meningito atvejų. 2024 m., lyginant su 2023 m., 18,1 proc. sumažėjo sergamumas vėjaraupiais.
5. 2024 m., lyginant su 2023 m., Panevėžio apskrityje sergamumas Laimo liga padidėjo 4 kartus. Sergamumas erkiniu encefalitu padidėjo 23 proc.
6. 2024 m. apskrityje registruotas 1 gonokokinės infekcijos atvejis, nustatyti 4 sifilio susirgimai. Registruota 2,5 karto daugiau lytiškai plintančiomis chlamidijų sukeltomis ligomis susirgusių asmenų (17 atvejų). Panevėžio apskrityje užregistruoti 3 dėl ŽIV sukeltos ligos išsivysčiusių kitų būklių atvejai ir 1 besimptomis užkrėstumas ŽIV.
7. 2024 m., lyginant su 2023 m., Panevėžio apskrityje padidėjo sergamumas enterobioze, nežais, sergamumas echinokoze sumažėjo.
8. Iš retų susirgimų Panevėžio apskrityje 2024 m. registruotas 1 maliarijos, 1 Krocifeldo-Jakobo (Creutzfeldt-Jakob) ligos atvejis.
9. 2024 m., lyginant su 2023 m., registruota 11,3 proc. daugiau asmenų, nukentėjusių nuo įtariamai pasiutusių gyvūnų. Imunoprofilaktika skirta 32,3 proc. asmenų.
10. Iš vakcinomis valdomų infekcinių ligų grupės 2024 m. Panevėžio apskrityje fiksuotas žymiai išaugęs sergamumas kokliušu. Tymų ir raudonukės atvejų nedidėjo.

11. Siūlymai, kaip gerinti užkrečiamųjų ligų epidemiologinę situaciją apskrityje

1. Vykdyti ir tęsti aktyvų tarpinstitucinį bendradarbiavimą vakcinacijos apimčių gerinimo ir infekcinių ligų profilaktikos srityse.
2. Labai svarbu, kad vyktų nenutrūkstamas darbas su visuomene ir sveikatos priežiūros specialistais, stiprinant pasitikėjimą skiepais, didinant visuomenės informuotumą.
 - ASPĮ specialistams organizuoti seminarus, mokymus, viešąsias konsultacijas imunoprofilaktikos aktualijų, ataskaitų pildymo klausimais, nuolat konsultuoti telefonu, el. paštu.
3. Pagal kompetenciją užtikrinti tinkamą parkų, poilsio vietų, dažnai žmonių lankomų miškų priežiūrą, kad susidarytų kuo nepalankesnės sąlygos erkių vystymuisi.